

Titel: Fruentimmer Regler til Pardera, den forlovede Møe, eller Leodolph til Pardera sin Fætterske.

Citation: "Fruentimmer Regler til Pardera, den forlovede Møe, eller Leodolph til Pardera sin Fætterske.", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18*, J.R. Thiele, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_018-shoot-workid1_018_012.pdf (tilgået 03. december 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↩](#)

Fruentimmer Regler til Pardera, den forlovede Møe,

eller

Leodolph til Pardera

sin Fætterske

Kiøbenhavn 1771.

Trykt og findes tilkiøbs hos I. R. Thiele, boende i Peder Hvitfeldts Strædet.

[2](#)

[3](#)

Jeg har for 6 Maaneder siden været Dig uafvidende et seende Vidne til Din kielne og høyt fortrolige Omgang med S. T. N. N. hvoraf Du kan uden nærmere Specification tage for Dig saa meget, som Du vil. Jeg formoder imidlertid, af Din standmæssige Rang, Din Ærekierhed, Din fordeelagtige Opdragelse, og Din oven for Laster ophoyede Siæl, at Du har udkaaret ham, for i Tiden at være Din Ægtefælle, helst jeg siden har kommet i Erfaring, at Eders indbyrdes Forstaaelse er allerede flere Aar gammel, skjønt Du har gjort Dig Umage at dølge den Handel for mig, der

[4](#)

dog altid har meent Dig vel, og med god Aarsag anseer mig at være fortjent af Dit Fortroende. Kort: Naturens Baand, min billige Hensigt, min Kierlighed for Dyd, min Bekendtskab til Dig, og vor indbyrdes gamle Fortrolighed giver mig Ret at tale. Nu vil jeg tale, og nu først kan jeg gjøre det, siden jeg for Din skyld har bemøyet mig, for at vilde kiende N. N. og nu kiender jeg ham. Jeg henstiller Dig altsaa til en moden Overlæggelse, som og til en ubrødelig Efterstræbelse, følgende Poster, grundede paa Erfarenhed, Velmeening, Fornuft og Dyd. Jeg beder Du ikkun lader Din Forstand og Egenkierlighed undersøge mine Ord og Domme, thi anden Ret begierer jeg ikke.

1ste Post.

Din Formue og den Formodning, som allerede foruden dig og din Hielp er for N. N. at poussere sin Lykke, forskaaner dig fra de Bebrejdelser, som ellers pleye medfølge slige Roman-Forbund, i Henseende den tilkommende Udkomme og Familiens Fornedring i Rangen. Kort: I ere hinanden lige for faavrdt, og i den

[5](#)

Post har jeg selv saa meget mindre Ære at tale med, som jeg er et Menneske af Følelser, der forstaaer Ægtestandens Natur, nemlig Skaberens Stiftelse og Øyemærke. En maadelig Deel af Verdens Gode er ved Fødselen falden i min Lod, og har gjort mig fornøyet. Jeg haaber ogsaa, at med lidet, naar det vel anvendes, skal jeg ved egne Fortjenester, og uden at preye Venus, opnaae den Grad i sin Tid, som er værdig mine

Forfædres Navn, den Værdighed er Værdighed. Det er mig kiert, at jeg har i den Fald nævnet N. N. naar jeg har nævnet mig selv. Han har lige Kaar med mig, samme Tænkemaade, som jeg, og samme Tilbøyelighed for Ære, som er alt nok at svare for din Lykke, naar ellers Personen staaer dig an, hvorom jeg ikke bør tvivle, saasom Tvivlsmaal ey engang eyer Sted, uden din alt for store Fornærmelse. Ikke heller paastaaer jeg, at fordi du er et Fruentimmer, skulle du forpligtes til at drive Kiøbmandskab med dit Legeme, for at ophøye dit adelige Vaaben paa en figureret Mands Karet; thi da burde adelige Fruentimmer reyse Verden omkring, for at blive Kongers og Prinsers Maitresser. Et Menneske er Kiød og Blod, dog ikke skabt for Kiødets skyld;

6

men Siælens indvortes Høyhed og Legemets Sandser maa have alting fælles. Kort: Naar du i Henseende til din Stand har ikkun brugt den fornødne Precaution, da maa jeg og al Verden levne dig Fred i den Post.

2den Post.

Der er en stor Forskiel paa en Roman-Heltinde og en Galanterie-Skiøge. Den ene beroer af Grundsætninger og Siæls Lidelser, den anden staaer paa de legemlige Sandser, og qvæler Sinds Følelser, undertiden paa en blot Sædvane, undertiden paa Forfængelighed og Letsindighed, ja meget ofte paa selv den udtrykkelige Kaadhed. Den eene boer i Skiødet paa en Elsker, den anden elsker en Trofast, beprøvet og af personlig Værdighed fortjent Ven. Den eene er oplagt til Dyd, uskyldig af Grunden, og undertiden et Billede paa Menneskets Natur i sin sande Høyhed. Den anden slags Kierlighed er meget nær dyrisk, Udydens og ofte Kierligheds Medsøster, og er i dobbelt Maade farlig, den vil meget let forføre baade dig og din Elsker til urigtige Ting, og sætte

7

begge paa Prøve at blive utroe. Ak, min Cousine! betænk dig vel Hvad du Har giort. Slig et Tab er altid i Verdens Øyne maadeligt for din Elsker, men for dig selv er det utaaeligt. Han vil altid ansees for lige god; men din Fornedring er vis og sikker. Om Han vil, og hans Øyne blir aabne i Tide, da kan han hevne sig paa en grum Maade; men alt hvad du kan gjøre ham, er at berøve ham din Person. Det vil baade han og andre berømme Skiebnen for; og lider han nogen Tort for din skyld, saa er det ikkuns fordi hans Kierlighed har faldet paa dig. Imidlertid vil enhver sagte holde dig for god nok at have været hans Tidsfordriv og Læreklud.

Fruentimmer-Hiertet er en overmaade listig, arrig og bedragelig Ting, allermeest fordi de ikke kiender dem selv, og besnæres af sit eget Hierte. Dog maa du ikke forstaae disse Ord paa den Maade, at nogen vil skrive paa dit Kiøns Regning, Dannelse, eller Skrøbelighed de Feyl, som ere dine korporlige og personelle Idrætter. Du belever vel en høyst letfærdig Tidspunkt, dog (til nogen Lykke for Dyden) have vi ikke mindre af kritiske Dage. Al-

8

viisheden har saa lavet, at ingen Samdrægtighed boer under de Utøyledes Tag; ney, den ene Skiøges Tunge er den andens Bøddel. Ikke heller maa du troe, at Verden er saa øde og tom paa Dyd, at jo Dyden er endnu den høyeste Mode, og har sine sande Forfægtere, der ey allene besidde Mod, Sind og Hierte, og sand Oplysning nok, men ogsaa klækkelig Rang og Nummer at ængste Laster. Forlad mig min Cousine, at jeg taler efter min gamle Trohiertighed, Oprigtighed og Alvorlighed: thi andet er en Beyleres, og andet en gammel Vens Tungemaal, og min Ærekierhed for dig og Familie kræver denne gang disse Ord os imellem. Jeg laster ikke, med mindre at dit eget Hierte anklager dig; men jeg formaner kuns imod muelige Tilfælde, og haaber ikke, at dette skal en Dag blive et Vidnesbyrd imellem dig og mig. NB. Jeg nægter ikke, at jo din Banghed at blive røbet for din tro Fætter, og din uforskrækte Overladelse af dig selv til din Elsker, har forekommet mig anstødelig, og maaskee burde billig videre mistænkes, om ikke jeg var i Domme ligesaa efterladet, som streng i Moraler.

9

3die Post.

Din Kierestes Friheder hos dig skal under Forlovnings- og Helte-Tiden have sine visse Grændser, over hvilke det aldrig maa tillades ham at gaae, skjønt han det med Bøn eller Trudsel efterføjte, langt mindre maa du være skiødesløs i den Sag, eller gelassen imod en liden Mine, eller selv give fordægtige Anledninger. Bild dig ikke ind, at Eng-Marken er strax opgiven, fordi det heder: I skulle have Hinanden, allerhelst I har foresat eder at oppebie Tiden. Er du en Heltinde, da lærer Dyden dig af sig selv at gjøre din Elskere de nærgaaende Ting vanskelige; men er det en Galanterie-Couquette, som du har giort, da maa du være saa meget meere bange for Verden, at skride til Yderlighed, saasom du da har ingen Ret til hans Taushed med dig, uden for saavidt han finder sig beføyet dertil af sin Høflighed. Overalt har jo Mangelen paa din Faders Samtykke altid giort Underhandlingen med N. N. muelig at endres; ikke? Altsaa haaber jeg, at dobbelte Grunde har havt Magt over dig, at holde din Person retire hidindtil, og efter

[10](#)

din Faders Død bør du dog forestille dig Mueligheden af Erindring.

4de Post.

Indgetogenhed og Sindighed i den almindelige Omgang anstaaer et hvert ungt Fruentimmer meget got, men er en gift Kones Ære, og en Nødvendighed for en forlovet Møe, Din tilkommende Brudgom er i Henseende denne Post din virkelige Ægtemand, og har allerede fra det første Øyeblik af eders indbyrdes Samtykke iklædt sig alle de med den Carakteer følgende Rettigheder og Forpligtelser saavidt, nemlig, Spørsmaal er, om eders Omgang med andre? Du, min Cousin! i sær staaer nu i din Prøvnings Tid, naar han holder Øye med dine mindste Idrætter, og derefter bedømmer din Person og Kierlighed. Det er ham en Ære imellem eder, at du bestemmer en rummelig Distance imellem dig og andre. Dette Offer misunder du ham ikke, og koster dig ingen Umage at gjøre, om du svarer til den Titel du ventelig bekiender dig til.

[11](#)

Man har havt Exempel paa dem, som have gjort en ypperlig Begyndelse, ja paa dem, der i 8, 10 a 12 Aar har været ærlige og seyerrige Heltinder; men har dog tilsidst maatte overgive sin udvalgte Brudgom for en pludselig Nød skyld; thi de er enren bleven besvangrede, eller (det som er nok) bleven blottede af en anden, saasom de have ikke nok holdt deres Kar i Helligdom; men tabt sin Reservation først i det Almindelige, hvorfra Turen underhaanden har gaet til de yderlige Ting.

5te Post.

Da det nu er allerede fire Aar omtrent, som du har givet dit Hierte i Mands Vold, og under den Tid Fortroligheden er bleven meget stor, som deals forstaaer sig selv, da var jeg ikkun en troløs Raadgiver, hvis jeg formante til nogen Erindring; men i sær, som jeg nu har lært at tiende din Kierligheds Gienstand, og erfarer, at intet paa ham er at udsatte. Jeg anbefaler dig altsaa den til den Standhaftighed og Bestandighed, som er din Person værdig, og allerede nu skal udgiøre din egen Profession

[12](#)

og Hoveddyd. Lad nu den hele Verden vende sig op og ned, bliv du dog den samme, saasom det bør dig at være; og med denne Post slutter jeg, samt gratulerer eder begge.

En anden Sag er, om N. N. giver dig Billigheds Aarsager til et andet Sind, som dog med megen Omstændighed bør overveyes; men her sættes forud, at han paa sin Side er uden Brøde og Skyld, da er det en klar Sag, hvordan du bør at være.

Spørsmaal: Nu faaer du et andet Tilbud, som (lad være til uforlignelige Grader) skulle have et bedre Udseende? Svar: Valget og Billigheden siger sig en allene selv, saasom Valget allerede er engang gjort; men sætter endnu tvende Ting, hvoraf det ene er nødvendigt: Enten skal Vedkommende vide den Forbindelse du forud har til N. N. og nøye sig med din pludselige Resolution til Forandring. Da er han dig ikke værdig, med mindre man sætter forud, at du har ingen Dyd. Veed han det ikke, saa bedrager du ham med din Stiltienhed, og røber, at du ikke har i Sinde at elske ham, som en Kone tilkommer.

[13](#)

Dette forstyrrer dit hele System, og vidner, at du ikke er værdig at eye en ægtemand, end sige N. N. som sættes forud at have med Oprigtighed elsket dig. Man har vel hørt, den som af Kaadhed har i sin Brudgoms Fraværelse valgt sig en Courtisan, og fundet sig i strax derpaa at gifte sig med ham & c. men dette var en Skiøge, og er ikke noget Exempel at følge.

Værdige Læser.

Her udelader jeg for sine Aarsagers skyld et Stykke af Originalen, som jeg, saadan som den her staaer i Afskrift, har fundet iblant en gammel Mands Papirer efter hans Død, allene Opskriften er min egen. Jeg har anseet Papiret værdig at blive offentligt for den hele gam: meldags rene usminkede og strænge Maade skyld det bruger, at sige Dyd og Laster lige frem, som i denne Tids Alder næsten er aldeles kommen af Brug, og maaskee til liden Nytte,

[14](#)

saasom det nu omstunder heder uden Ende og Grændse, at man skal kryde, det er, belyve Sandheden.

At det er en privat Handling, og følgelig angaaer visse Personer i sær, kan ikke hindre mig; thi de Vedkommende ere dog skiulte for al Verden, om de endnu ere til, og af personlige Idrætter v. g. Historier er det man egentlig skal hente den sunde og paa Sindet best frugtende Moral. Man seer lettelig, at Skrif tet

?, *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18, 1771*

ikke er opsat for at trykkes; men dette er Vand paa min Qværn, thi det vidner om en sandfærdig Historie.

Brug det, min Læser! dig selv til Gavn, gæk i Fred, og skiul dit Ansigt, om din Samvittighed kiender dig medskyldig.